

Komplexné hodnotenie obrany SR za rok 2020

1) Úvod

Komplexné hodnotenie obrany SR je základným politicko-vojenským hodnotením vypracúvaným v pôsobnosti Ministerstva obrany SR (ďalej len MO SR). Hodnotí plnenie úloh v rozhodujúcich oblastiach zabezpečovania obrany štátu a pomenúva hlavné nedostatky a prijímané opatrenia.

2) Zhrnutie

Riadenie obrany je primerane pripravené na riešenie úloh v čase vojny a v čase vojnového stavu pričom progres v nastavení procesov riadenia obrany bol dosiahnutý aj vďaka nadobudnutiu účinnosti novely zákona č. 319/2002 Z. z. o obrane Slovenskej republiky a udržiavaním dokumentov ako Plán použitia OS SR v čase vojny a Národný systém reakcie na krízové situácie (ďalej len NSRKS) v aktuálnom stave. Efektivita plnenia úloh obranného plánovania v zásade stagnuje s neuspokojivými výsledkami. Dôkazom tejto skutočnosti je najmä dlhodobé neplnenie Cieľov spôsobilostí 2017 (ďalej CS 2017) pridelených SR v rámci procesov obranného plánovania NATO. Výdavky na obranu sa postupne zvyšujú a takmer dosiahli úroveň 2 % HDP, hoci percentuálna úroveň bola dosiahnutá aj kvôli poklesu HDP.

Ozbrojené sily SR (ďalej OS SR) si udržiavajú dobrú úroveň v oblastiach riešenia úloh domáceho krízového manažmentu a plnenia úloh v prebiehajúcich operáciách a misiách mimo územia SR. Úroveň operačnej pripravenosti je stabilizovaná, avšak na úrovni, ktorá negatívne ovplyvňuje schopnosť zabezpečiť obranu štátu. Negatívny vplyv na možnosť zvyšovania operačnej pripravenosti mala v ostatnom roku aj pandémia ochorenia COVID-19.

Zabezpečenie podpory obrany štátu v zásade stagnuje a to aj v dôsledku zníženia pridelených finančných prostriedkov niektorých rezortov. Stagnácia sa týka hlavne využiteľnosti opatrení hospodárskej mobilizácie, tvorby a udržiavania zásob v štátnych hmotných rezervách, miesta riadenia obrany štátu a lôžkového fondu. Mierne zlepšenie bolo dosiahnuté v oblasti dopravnej infraštruktúry. V oblasti HNS bol na koncepcnej úrovni zaznamenaný progres vďaka schváleniu Koncepcie poskytovania podpory zahraničným ozbrojeným silám prijatým na území SR.

Spolupráca s obranným priemyslom priniesla určité zlepšenie, ktoré sa prejavilo účasťou troch slovenských subjektov v projektoch Programu rozvoja európskeho obranného priemyslu (EDIDP) a nárastom počtu slovenských spoločností registrovaných ako dodávatelia tvarov a služieb.

Medziročne klesol počet vojakov, ktorí vstúpili do aktívnych záloh. Dobrovoľná vojenská príprava na rozdiel od roku 2019 nebola z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19 realizovaná.

Z odporúčaní Komplexného hodnotenia obrany SR za rok 2019 (ďalej KoHO2019) sa podarilo naplniť odporúčania súvisiace s riešením pandémie ochorenia COVID-19, ale aj odporúčania týkajúce sa implementovania noviel zákonov, rozpracovania programového vyhlásenia vlády. Strednodobý plán rozvoja rezortu ministerstva obrany je postupne spracúvaný. Na zlepšenie procesov obranného plánovania MO SR spracúva novú Metodiku obranného plánovania. Pracuje sa aj na prehodnotení systému tvorby záloh. Hlavné nedostatky v oblasti plnenia odporúčaní KoHO2019 sa týkajú stavu OS SR.

3) Národný a medzinárodný kontext

Rok 2020 bol poznamenaný globálnym šírením pandémie ochorenia COVID-19. Toto ochorenie predstavuje významnú prekážku pre riadne fungovanie štátnej správy aj spoločnosti, avšak preverilo schopnosti OS SR v oblasti domáceho krízového manažmentu.

V marci 2020 sa funkcie ujala nová vláda SR, ktorá prijala Programové vyhlásenie vlády SR na roky 2020-24, na základe ktorého MO SR spracovalo novú Obrannú stratégiu SR schválenú vládou SR v decembri 2020 a Národnou radou SR v januári 2021, čím bol vytvorený adekvátny strategický rámec zabezpečovania obrany štátu. Ostatná obranná stratégia schválená Národnou radou SR, ktorú nový dokument nahradil, pochádzala z roku 2005.

Ministerstvo financií SR spracovalo a vláda SR schválila Revíziu výdavkov na obranu. Jej ambíciou je prispieť k plneniu cieľov obrany s dôrazom na vyššiu efektívnosť výdavkov a zlepšiť výsledky rezortu MO SR s dôrazom na prioritné ciele obrany. Ide o prvý dokument vládneho charakteru týkajúci sa obrany, ktorý bol vypracovaný mimo MO SR.

Zabezpečovanie obrany štátu bolo ovplyvňované aj medzinárodným vývojom, najmä reakciou medzinárodných organizácií a jednotlivých štátov na meniace sa bezpečnostné prostredie. V rámci NATO išlo predovšetkým o posilňovanie kolektívnej obrany, odstránenia a spravodlivé zdieľanie záťaže (dôraz na zvyšovanie obranných výdavkov) a prípravu samitu hláv štátov a vlád členských štátov NATO v roku 2021, kde očakávame rozhodnutie o aktualizácii Strategickej koncepcie NATO z roku 2010. V rámci Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky EÚ sme podporili rozvoj iniciatív na prehĺbenie európskej obrannej spolupráce a prípravu Strategického kompasu EÚ. Do riešenia týchto aktuálnych úloh na zvýšenie akčioschopnosti oboch organizácií sa SR aktívne zapájala a premietala ich do svojich podmienok.

Pokračovala aj bilaterálna spolupráca SR s inými štátmi (najmä štáty V4 a USA) s dôrazom na modernizáciu výzbroje, výcvik a poradenstvo, vzdelávanie a vojenské cvičenia. SR si splnila svoje záväzky v oblasti kontroly konvenčných zbraní a opatrení na posilňovanie dôvery a bezpečnosti v Európe a podporovala modernizáciu kontrolných režimov a opatrení v tejto oblasti. V rámci bilaterálnej spolupráce s Poľskou republikou a s Maďarskom bol dosiahnutý pokrok v podobe podpísania bilaterálnych zmlúv o spolupráci v oblasti vojenského letectva.

SR udržiavala vojenský príspevok vo vojenských operáciách a misiách pod vedením medzinárodných organizácií na podporu mieru, bezpečnosti a stability v širšom bezpečnostnom prostredí a aj pri znížení celkového počtu nasadených profesionálnych vojakov, SR výrazne posilnila príspevky do misií a operácií krízového manažmentu EÚ.

4) Politicko-vojenské závery z hodnotenia bezpečnostného prostredia

Vo vonkajšom bezpečnostnom prostredí pokračuje nárast dynamiky konkurenčných vzťahov medzi kľúčovými geopolitickými bezpečnostnými aktérmi, zvyšuje sa ich bojový potenciál a spôsobilosti. Pretrvávajúce ozbrojené konflikty, rozvoj nových zbraňových systémov, nerešpektovanie noriem medzinárodného práva, spochybňovanie významu niektorých medzinárodných organizácií, oslabovanie mechanizmov kooperatívnej bezpečnosti, nerešpektovanie zmluvných rámcov v oblasti kontroly zbrojenia, odzbrojenia a nešírenia zbraní hromadného ničenia naďalej narúšajú súčasnú bezpečnostnú architektúru.

Významný vplyv na dynamiku vzťahov aktérov v bezpečnostnom prostredí má rozmach inovácií v oblasti informačných a komunikačných technológií (napr. 5G) a zbrojenia, ako aj zvyšujúce sa využívanie umelej inteligencie predovšetkým vo vojenskej oblasti.

Budovanie bojového potenciálu moderných a technologicky vyspelých konvenčných ozbrojených síl rozhodujúcich aktérov bezpečnostného prostredia je zamerané najmä na sily pre špeciálne operácie, vysoko presné zbraňové systémy, diaľkovo ovládané, autonómne a automatizované zbraňové systémy, hypersonické zbraňové systémy, raketové systémy s plochou dráhou letu, prostriedky elektronického boja, kybernetické spôsobilosti, prostriedky protiraketovej obrany a využívanie bezpilotných leteckých prostriedkov.

Objavili sa noví nešťatní aktéri, ktorí sú ochotní používať na presadzovanie svojich záujmov aj kybernetický priestor. Tieto trendy budú s najväčšou pravdepodobnosťou pokračovať aj v nasledujúcich rokoch.

Medzi najzávažnejšie bezpečnostné hrozby asymetrického charakteru vo vzťahu k bezpečnostnému prostrediu SR možno zaradiť terorizmus vykonávaný globálnymi teroristickými (resp. džihadistickými) skupinami. Ďalšou bezpečnostnou hrozbou je podpora terorizmu rôznymi, najmä autoritatívnymi režimami prostredníctvom tzv. proxy síl, poskytovaním výcviku, zbraní a munície alebo inej formy materiálnej a finančnej podpory v rámci plnenia svojich regionálnych cieľov.

V oblasti extrémizmu z pohľadu vonkajšieho bezpečnostného prostredia SR predstavujú bezpečnostnú hrozbu subjekty majúce vplyvový potenciál. Medzi zdroje uvedených hrozieb možno zaradiť aj cezhraničnú spoluprácu týchto subjektov a aktivity polovojenských, mimovládnych a záujmových organizácií cudzích štátov. Bezpečnostnou hrozbou pre SR sú pokusy o infiltráciu osôb z prostredia polovojenských skupín a extrémistických zoskupení do ozbrojených zložiek.

5) Riadenie obrany štátu

Významnú zmenu na úseku plánovania obrany štátu predstavuje prijatie novely zákona č. 319/2002 Z. z. o obrane Slovenskej republiky (ďalej len zákon o obrane), ktorá s účinnosťou od 1. februára 2020 ustanovila plánovanie obrany štátu. V tejto súvislosti bola zároveň stanovená zodpovednosť MO SR za spracovanie Smernice o plánovaní obrany štátu, ktorú schvaľuje vláda SR. Pôvodný termín jej spracovania bol so súhlasom predsedu BR SR presunutý na rok 2021, a to z dôvodu prípravy nového strategického a koncepčného rámca na úseku obrany štátu v meniacom sa bezpečnostnom prostredí, ktorý bude mať významný vplyv aj jej obsah.

Začiatkom roka 2020 schválila vláda SR uznesením č. 97 z 27. 2. 2020 Doplnok k Plánu použitia OS SR v čase vojny. Doplnok reagoval na revíziu Plánu použitia OS SR v čase vojny, výsledkom ktorej bola nevyhnutnosť aktualizovať tento dokument najmä vo vzťahu k úprave štruktúr OS SR a v nadväznosti na prijatie novely zákona o obrane a zákona č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky (ďalej len zákon o OS SR).

NSRKS bol aktualizovaný Doplnkom schváleným uznesením vlády SR č. 106 z 5. marca 2020. Aktualizáciu NSRKS si okrem zmien vo všeobecne záväzných právnych predpisoch vyžiadala aj aktualizácia Manuálu NATO Crisis Response System, ktorý je jedným z východiskových dokumentov pre NSRKS.

V roku 2020 sa v rámci plánovacieho procesu cvičenia krízového riadenia NATO CMX 2021 mali uskutočniť viaceré kľúčové aktivity. Vzhľadom na epidemickú situáciu boli tieto aktivity najskôr odložené a následne zrušené. Podobne bol zrušený seminár MO SR Plánovanie obrany štátu.

V roku 2020 pokračovala implementácia Dlhodobého plánu rozvoja obrany s dôrazom na výstavbu a rozvoj OS SR s výhľadom do roku 2030 (DP 2030) podľa smerníc pre obranné plánovanie. V júni 2020 bol schválený programový plán na roky 2021 až 2023 s výhľadom programu Rozvoj obrany do roku 2026 a v decembri 2020 schválená „Smernica ministra obrany SR pre obranné plánovanie na roky 2022 až 2027“, ktorá spresňuje realizačnú fázu DP 2030 a iniciuje strednodobú fázu obranného plánovania v rámci MO SR. V rámci krátkodobej fázy obranného plánovania boli uznesením vlády SR celkové početné stavy personálu v OS SR navýšené na úroveň 22 739 osôb, z toho 18 531 profesionálnych vojakov a 4 208 civilných zamestnancov. Medziročne tak došlo k navýšeniu o 351 tabuľkových miest (z toho 252 PrV).

V NATO bol ukončený proces hodnotenia obranných plánov členských štátov NATO 2019/2020 schválením aliančnej hodnotiacej správy a prehľadov z hodnotenia všetkých členských krajín NATO. V decembri 2020 bola informácia o hodnotení SR predložená na vedomie vláde SR. Správa bola vôbec po prvýkrát sprístupnená verejnosti s cieľom podporiť verejnú diskusiu o otázkach obrany. Hodnotiaca správa NATO za roky 2019/2020 uvádza, že priority obranného plánovania SR a NATO nie sú v skutočnosti príliš zladené. V tomto smere ide o pokračovanie nepriaznivého hodnotenia z predošlého obdobia. V správe za roky 2017/2018 bolo obdobne uvedené, že SR musí dať implementácií cieľov spôsobilostí vyššiu prioritu.

V rámci EÚ v roku 2020 pokračoval prvý plnohodnotný cyklus Koordinovaného výročného preskúmania v oblasti obrany (CARD), ako jeden z hlavných nástrojov EÚ na podporu budovania obranných spôsobilostí krajín EÚ. Na základe zistení vypracovala EDA po prvý krát Agregovanú analýzu o stave obranných spôsobilostí EÚ a následne Správu CARD.

SR participovala na rozvoji spôsobilostí v rámci mnohonárodnej spolupráce predovšetkým v rámci formátu V4, iniciatívy Koncepcie rámcových krajín (FNC) a Stálej štruktúrovanej spolupráce EÚ (PESCO). Rada EÚ prijala kľúčový dokument, ktorý po prvý krát umožňuje účasť tretích štátov v projektoch PESCO. V rámci Strategickej revízie PESCO spresnila ciele a rámce druhej fázy PESCO do roku 2025. V roku 2020 došlo k úprave zamerania iniciatívy FNC smerom k zlepšeniu harmonizácie s operačným plánovaním NATO.

System obranného plánovania MO SR a jeho riadenia je dlhodobo fragmentovaný. Nie sú v plnej miere rešpektované všetky zásady riadenia procesov obranného plánovania, čo sa prejavuje nedostatočnou reflexiou dlhodobých a strednodobých priorít MO SR v krátkodobej fáze obranného plánovania a obstarávania a má negatívny vplyv na plnenie cieľov v oblasti rozvoja spôsobilostí a plnenie medzinárodných záväzkov SR. Priority stanovené v kľúčových rezortných dokumentoch v oblasti obranného plánovania nie sú plne reflektované vo všetkých plánovacích dokumentoch rezortu. Za účelom zlepšenia manažovania zdrojov boli spracované Výsledky monitorovania stavu plnenia zámerov, priorít, cieľov a merateľných ukazovateľov programov programovej štruktúry kapitoly MO SR, Metodika postupu kvantifikácie finančných zdrojov pre splnenie vecných požiadaviek cieľov spôsobilostí a Implementačný plán revízie obranných výdavkov.

Na zabezpečovanie obrany štátu v roku 2020 bolo k 31. 12. 2020 vyčerpaných v rámci rozpočtu kapitoly MO SR 1 792 845 537,16 eur (o 186 529 411,86 eur viac než v roku 2019), čo predstavuje 1,98 % HDP (*podľa makroekonomickej prognózy Inštitútu finančnej politiky MF SR z 2. februára 2021*). Tým sa SR priblížila k splneniu svojho záväzku zo samitu vo Walese vydávať na obranu 2 % HDP. Podiel vyčerpaných výdavkov na hlavnú výzbroj, techniku a súvisiaci výskum a vývoj podľa kritérií NATO z obranných výdavkov SR dosiahol úroveň 31,89 %.

Spracovanie Plánu prípravy ministerstiev, ostatných ústredných orgánov štátnej správy, ďalších orgánov štátnej správy s celoštátnou pôsobnosťou a miestnych orgánov štátnej správy a Plánu zabezpečenia hlavného miesta riadenia obrany štátu a činnosti ústavných orgánov v tomto mieste v nadväznosti na zákon o obrane SR a plánu implementácie Koncepcie rozvoja systému obrany štátu bolo rozhodnutím predsedu vlády SR v súvislosti s prípravou Bezpečnostnej stratégie SR a Obrannej stratégie SR preložené na 31. 12. 2021.

V oblasti riadenia obrany sú najmä pre potreby spracúvania dokumentov a komunikácie podliehajúcim stupňu utajenia vytvorené podmienky, ktoré je však potrebné priebežne vylepšovať.

Úlohy súvisiace s prípravou a plánovaním mobilizácie OS SR a výkonu štátnej správy na úseku obrany štátu boli v roku 2020 splnené. Okresné úrady v sídlach krajov v stanovenom rozsahu zabezpečili požiadavky OS SR na ich doplnenie vojakmi v zálohe a fyzickými osobami na plnenie pracovnej povinnosti ako aj požiadavky na zabezpečenie ubytovania príslušníkov OS SR. Pri doplňovaní sa vyskytujú problémy s niektorými druhmi vecných prostriedkov. K 1. januáru 2021 bola nedoplnenosť vecných prostriedkov 3,29 % z celkového počtu požiadaviek na doplnenie, čo je oproti 1. januáru 2020 zníženie o 0,43 %. Nedoplnené vecné prostriedky z požiadaviek na doplnenie buď vlastní subjekty hospodárskej mobilizácie, od ktorých ich v zmysle zákona o obrane nemožno odoberať, alebo sa uvedené druhy vecných prostriedkov v požadovanom množstve v závislosti od potrieb OS SR nenachádzajú v evidencii vozidiel Policajného zboru SR alebo v evidencii pracovných strojov zaslaných obcami. Nedoplnené vecné prostriedky sa v závislosti od výšky disponibilných finančných zdrojov zabezpečujú procesom obstarávania, alebo iným spôsobom zabezpečenia v súlade s uznesením vlády SR č. 435 z 28. septembra 2016.

Na realizáciu požiadaviek OS SR na doplnenie vojakmi v zálohe negatívne vplýva skutočnosť, že počet vojakov v zálohe radikálne klesá, nevhodná je ich veková a hodnostná štruktúra a ich vycvičenosť. Aj napriek uvedenej skutočnosti sa v nadväznosti na prijímané opatrenia k 1. januáru 2021 podarilo udržať úroveň pripravenosti záloh OS SR na výkon mimoriadnej služby.

Plány všeobecnej mobilizácie a čiastočnej mobilizácie OS SR a plán odvodov MO SR ako aj predmetná dokumentácia okresných úradov v sídlach krajov sú spracované a pravidelne aktualizované. Spracovaná dokumentácia vytvára predpoklad na splnenie úloh vykonania mobilizácie OS SR, odvodov registrovaných občanov a prieskumu zdravotnej spôsobilosti vojakov v zálohe.

V roku 2020 pokračoval proces realizácie záverov Koncepcie mobilizácie OS SR z roku 2018. Z dôvodu pandémie sa však vývoj mobilizačného systému v prostredí MILSEC v roku 2020 pozastavil. Novelizácia právneho rámca nadväzujúca na vývoj novej aplikácie v oblasti mobilizácie OS SR sa postupne implementuje do interných predpisov.

Aj napriek nepriaznivej epidemiologickej situácii v roku 2020 pokračovalo vzdelávanie mobilizačných pracovníkov formou mobilizačných kurzov. Na zabezpečenie pripravenosti personálu na riadenie mobilizácie a doplňovania OS SR bola vykonaná odborná príprava profesionálnych vojakov a zamestnancov plánovaných na zaradenie do skupiny riadenia mobilizácie a skupiny riadenia povolania vojakov v zálohe na výkon mimoriadnej služby a príprava vedúcich odborov obrany štátu okresných úradov v sídlach krajov. Vzhľadom na epidemiologickú situáciu nebola vykonaná odborná príprava ostatných zamestnancov odborov obrany štátu okresných úradov v sídlach krajov.

V roku 2020 bola vykonaná kontrola výkonu štátnej správy na úseku obrany štátu v Okresnom úrade Prešov, pri ktorej neboli zistené nedostatky a ktorá preukázala jeho pripravenosť na vykonanie mobilizácie OS SR. V roku 2020 boli plánované dve čiastkové

cvičenia v Bratislavskom a Nitrianskom kraji na preverenie plnenia úloh po vyhlásení vojnového stavu a nariadení čiastočnej mobilizácie OS SR, ako aj príprava odvodu registrovaných občanov, ktoré boli na základe pandemickej situácie zrušené a preložené na rok 2021.

V roku 2020 bola na MO SR zriadená pracovná pozícia poradcu pre boj s hybridnými hrozbami v kancelárii ministra obrany. Jeho úlohou je koordinovanie tvorby zásadných opatrení s medzinárodným dosahom na úrovni ministerstva, ako aj relevantných aktérov MO SR, tvorba a hodnotenie strategických dokumentov v oblasti obrany štátu s dôrazom na boj proti hybridným hrozbám a tiež tvorba stratégie a štátnej politiky zaručovania obrany štátu v súlade s členstvom SR v NATO a EÚ s dôrazom na oblasť boja proti hybridným hrozbám.

6) Výstavba a pripravenosť ozbrojených síl

Ako reakcia na vznik mimoriadnej situácie na celom území SR v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID 19 sa v rámci manažovania ľudských zdrojov dôraz kládol na urýchlenie prípravy profesionálnych vojakov vstupujúcich do štátnej služby ako aj na zabezpečenie všetkých potrebných opatrení k zaisteniu plnenia úloh vojenským personálom v požadovaných vojenských odbornostiach a ich špecializáciách.

Vo februári 2020 nadobudol účinnosť zákon č. 377/2019 Z. z., ktorým sa zmenil a doplnil zákon č. 281/2015 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa zmenili niektoré zákony. Tento zvýšil podiel výkonu funkcie na výške odmeňovania a súčasne zvýšil platové náležitosti. Došlo k zmene pri zvyšovaní hodnotného platu zo skokového zvyšovania po jednom až troch rokoch na zvyšovanie o 1 % za každý rok výkonu štátnej služby. Výška platu vojaka 2. stupňa sa priblížila priemernej nominálnej mesačnej mzde zamestnanca v hospodárstve SR. Touto úpravou právnych noriem boli posilnené motivačné faktory na zotrvanie profesionálnych vojakov v štátnej službe a na zvýšenie záujmu o vstup do štátnej služby profesionálnych vojakov.

V rámci reakcie na mimoriadnu situáciu bol prijatý zákon č. 126/2020 Z. z., ktorým sa zmenil a doplnil zákon č. 281/2015 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa zmenili niektoré zákony. Úprava umožnila skrátenie výberového konania, realizáciu niektorých pozastavených personálnych opatrení a reakciu na karanténne opatrenia, ktoré sa týkajú aj profesionálnych vojakov.

Počet zregutovaných občanov do OS SR tretím rokom prevýšil počet profesionálnych vojakov, ktorí ukončili pôsobenie v OS SR. V roku 2020 bolo zregutovaných do štátnej služby profesionálnych vojakov 767 občanov (569 občanov v roku 2018, 780 v roku 2019), pričom prepustených z OS SR bolo 268 profesionálnych vojakov (340 profesionálnych vojakov v roku 2019), čím sa podarilo udržať proces znižovania personálneho deficitu OS SR.

Na podporu regrutácie stredoškolských absolventov uplatniteľných v OS SR v nedostatkových vojenských odbornostiach a ich špecializáciách pokračovala aj v roku 2020 spolupráca so strednými školami, pričom boli podpísané zmluvy o poskytovaní praktického vyučovania v školskom roku 2020/2021 s dvomi strednými odbornými školami pre žiakov v študijných odboroch mechanik lietadiel – mechanika a mechanik lietadiel – avionika. Pre mimoriadnu situáciu však samotné praktické vyučovanie neprebehlo v plnej miere.

Vysokoškolské vzdelávanie sa zabezpečovalo na rezortnej vysokej škole ako aj v spolupráci s Technickou univerzitou Košice v leteckých odbornostiach a s Univerzitou obrany v Brne v lekárskejších odbornostiach a v špecializácii riadenie a použitie ozbrojených síl. Výuka prebiehala čiastočne prezenčne a čiastočne dištančne.

V rámci posilňovania vojenského charakteru AOS a obnovy pedagogického zboru sa zlepšili podmienky na zabezpečenie kariérneho rastu pedagogického zboru AOS vytvorením možnosti plánovať funkcie doktoranda až profesora v štátnej službe profesionálneho vojaka.

Jadro personálnych činností a personálnej práce s profesionálnymi vojakmi bolo podriadené mimoriadnej situácii v súvislosti s riešením pandemickej situácie v SR. Prioritné úsilie bolo pritom kladené najmä na vojenské odbornosti a ich špecializácie, ktoré boli nevyhnutné na riešenie mimoriadnej situácie, pričom mnohé z týchto odborností boli zároveň z hľadiska ich aktuálnych potrieb v OS SR nedostatkové.

V roku 2020 bolo ťažisko, v projektoch vyzbrojovania vzdušných síl, položené na zabezpečenie ďalšej splátky viacúčelových taktických lietadiel, dodávku posledných 3 kusov vrtuľníkov UH-60M a predloženie návrhu vláde SR na realizáciu obmeny rádiolokačnej techniky VzS OS SR.

V rámci vyzbrojovania pozemných síl boli realizované dodávky protitankových riadených striel (PTRS) SPIKE, munície pre samohybnú kanónovú húfnicu ZUZANA 2, špeciálnych automobilov N3G UDS (rýpadlá – 5 ks), odmínovacieho kompletu „BOŽENA V“ (1ks), malých terénnych automobilov (29 ks) a vozidiel Hyundai (278 ks).

V oblasti komunikačno-informačných systémov (KIS) bola vykonaná modernizácia komunikačných systémov v ShKH Zuzana vz. 2000 (9 ks) a vo vozidlách Aligátor 4x4 DPP (2 ks), ktoré sú nasadené v operácii eFP Lotyšsko. Bola vykonaná modernizácia a bezpečnostná certifikácia 7 ks mobilných spojovacích uzlov (z toho 1 ks vo verzii nasaditeľného centrálného manažmentu a 1 ks stacionárneho centrálného manažmentu). Významným krokom v oblasti KIS bolo zabezpečenie brigádneho systému velenia a riadenia (BSVR), ktorý sa stane základným stavebným prvkom systému velenia a riadenia OS SR.

Rok 2020 bol zásadný pre prehodnotenie projektov na kľúčovú výzbroj a techniku. Ide hlavne o projekty obmeny pásových obrnených vozidiel, obrnených vozidiel 8x8, nákupu nových radarov, projekt modernizácie výstroja vojakov a projekty udržiavania odolných komunikačných a informačných systémov a ich obrany proti kybernetickým útokom. Zároveň v ich riešení boli prijaté strategické rozhodnutia s cieľom upraviť proces obstarania.

V oblasti zabezpečenia výzbroje a techniky určenej pre pozemné sily je kľúčové pokračovanie obmeny prostriedkov mechanizovaných jednotiek riešením projektu nového bojového pásového a kolesového vozidla. V projekte pásového vozidla nedošlo k potrebnému strategickému rozhodnutiu napriek tomu, že požiadavka na projekt riešená od roku 2018 má zásadný dopad pre vyzbrojenie ťažkej mechanizovanej brigády podľa noriem stanovených NATO. K obdobnému sklzu dochádza aj v riešení kolesového vozidla BOV 8x8 z dôvodu prebiehajúceho procesu prehodnotenia zmluvných vzťahov s potencionálnym dodávateľom. Sklz v realizácii uvedených projektov má za následok nedosiahnutie požadovaných spôsobilostí jednotiek ozbrojených síl v plánovanom čase s možnými dopadmi na kredit SR v medzinárodnom prostredí. Zároveň posuny v prezbrojení mechanizovaných jednotiek spôsobujú neúmerne náklady na zabezpečenie prevádzkyschopnosti súčasne používanej výzbroje a techniky a problematického zabezpečenia náhradných dielov zo zdrojov mimo členských krajín NATO.

Mimo stagnácie v riešení projektov mechanizovaných jednotiek nie je plnený ani harmonogram dodávok techniky bojovej podpory ako je delostrelecký systém 155 mm Samohybná húfnica ZUZANA 2 v zmysle uzavretých zmlúv. V hodnotenom období mali byť ozbrojené sily SR doplnené 9 ks tohto zbraňového systému, avšak došlo len k čiastočnému plneniu kúpnej zmluvy. Nedodanie zbraňových systémov má za následok aj posun v plnení výcvikových úloh a deklarovaných záväzkov súvisiacich s nasadením zbraňového systému mimo územia SR.

Nasaditeľné KIS pozemných síl OS SR sú v súčasnosti prevažne tvorené morálne a fyzicky zastaranou technológiou, ktorá jednak nespĺňa požiadavky na zabezpečenie požadovaných spôsobilostí moderných OS SR, ale taktiež nereaguje na súčasné trendy a požiadavky zo strany NATO na kvalitu OS SR v ich spôsobilosti operovať v prostredí „Združeného zosieťovania misí“. OS SR sú v súčasnej dobe, v prípade nasadenia do operácií NATO, schopné iba obmedzenej neutajovanej výmeny informácií s ostatnými krajinami NATO, zároveň bez možnosti tvorby, spracovávania ukladania a prenášania utajovaných skutočností do stupňa utajenia „národné TAJNÉ“.

Nová Obranná stratégia SR a následne nadväzujúce dokumenty vytvoria základ pre nastavenie ťažiskových projektov vyzbrojovania na najbližšie obdobie s cieľom efektívnejšieho čerpania finančných limitov, zabezpečenia transparentného výberu dodávateľov a zapojenia domáceho obranného priemyslu do projektov.

OS SR nie sú zabezpečené materiálom, výzbrojou a technikou v predpísanom objeme, čo môže mať za následok obmedzenie plnenia úloh podľa zákona o OS SR v období krízovej situácie. Dosiadnutá úroveň všetkých druhov zásob nezodpovedá potrebám pre plnenie úloh zaručovania obrany štátu a podpory krízového manažmentu.

Primárnym limitujúcim prvkom dlhodobej nerovnováhy zdrojov sú aj naďalej nedostatočne vyčleňované účelové finančné prostriedky, ktoré sú navyše pri zrealizovaní návrhu rozpočtu znižované. Tvorba zásob pre krízový stav, resp. deklarované jednotky, ustupuje neustále do úzadia zvyšovaným požiadavkám na plnenie neplánovaných úloh, resp. zvýšeným nárokom na naplánované výcvikové úlohy.

Vzhľadom na pretrvávajúce nedostatky a z dôvodu nevyhnutnosti racionalizácie súčasného systému predkladania požiadaviek a tvorby zásob OS SR, bola spracovaná „Analýza stavu zásob OS SR na zabezpečenie operačnej pripravenosti síl, návrh opatrení a riešenie stavu“. Na základe nej bol spracovaný dokument „Stav zásob OS SR: Scenáre riešenia súčasného stavu a návrhy na zefektívnenie tvorby zásob OS SR“.

Plnenie navrhovaných systémových opatrení by malo viesť k postupnému znižovaniu deficitu a zároveň k prehodnoteniu reálnej výšky potrebných zásob a k prioritnému naplneniu tých položiek, ktoré sú nevyhnutné na zabezpečenie činnosti OS SR v období krízovej situácie.

Hlavným zámerom rozvoja infraštruktúry je v súlade s potrebami na obranu štátu vytvoriť funkčnú a modernú infraštruktúru pri efektívnom nakladaní s pridelenými finančnými prostriedkami. Cieľom je vytvoriť vhodné podmienky pre personál na plnenie určených úloh a získanie stanovených spôsobilostí OS SR.

V roku 2020 bola v rámci rozvoja infraštruktúry síl zabezpečovaná oblasť investičnej výstavby pre OS SR a iné rezortné zložky a organizácie a majetkovoprávne vysporiadanie nehnuteľného majetku. Investície v roku 2020 boli zamerané na nevyhnutnú rekonštrukciu a modernizáciu infraštruktúry letísk v súvislosti so zavádzaním novej leteckej techniky F-16 C/D Block 70, pre potreby ťažkej mechanizovanej brigády, zvýšenie energetickej efektívnosti objektov, modernizáciu tepelného hospodárstva, zabezpečenie objektivej bezpečnosti, zvýšenie kvality života personálu a výcvikových zariadení v Centre výcviku Lešť. Vláda SR odsúhlasila obstaranie projektov infraštruktúry na leteckej základni Sliač prostredníctvom agentúry NATO Support and Procurement Agency Luxembourg (ďalej len „NSPA“). Formálnym krokom na iniciáciu projektov bolo podpísanie zadávacieho listu medzi MO SR a agentúrou NSPA, na základe ktorého bola uhradená platba vo výške 67 868 421 eur pre agentúru NSPA. Finančné prostriedky bude NSPA postupne vynakladať v rámci procesu implementácie projektov.

V príslušnom podprograme bolo pre oblasť rozvoja infraštruktúry síl na rok 2020 schválených 32 860 056 eur. Tento limit bol v priebehu roku 2020 upravený na sumu 79 667

013 eur. K 31.12.2020 bolo vyčerpaných 79 667 001 eur, čo predstavuje plnenie na 99,99 % k upravenému limitu.

V rámci zahraničnej pomoci prostredníctvom Programu bezpečnostných investícií NATO (NSIP) bolo vyčerpaných 119 139,09 eur, pričom pokračovala implementácia projektu „Systém velenia a riadenia vzdušných síl NATO“ (ASBE – Zvolen) a tiež príprava ďalších projektov pre rozvoj letiskovej infraštruktúry leteckej základne Sliač.

Ďalšími prioritami bolo budovanie infraštruktúry pre potreby ťažkej mechanizovanej brigády, budovanie infraštruktúry na zabezpečenie ochrany vybraných priestorov a objektov, modernizácia infraštruktúry na účely zvýšenia kvality života personálu, zvýšenie energetickej efektívnosti formou zateplenia budov, modernizácia vykurovacích systémov, rekonštrukcia a budovanie skladov. Ďalšie investičné akcie v procese realizácie boli napr.: vybudovanie prístreškov pre garážovanie techniky a plynofikácia a zateplenie budov v Zemianskych Kostolňanoch, rekonštrukcia ubytovacej budovy v Michalovciach, rekonštrukcia manipulačnej a výdajnej plochy pohonných hmôt v MS Rašov, záložné zdroje elektrickej energie v posádke Trenčín a Prešov.

Ako aj v predchádzajúcich rokoch, tak aj v roku 2020 pretrvávali obmedzenia v efektívnej prevádzke a celkovej zastaranosti infraštruktúry rezortu MO SR, vrátane pretrvávajúceho kritického stavu viacerých objektov, pričom niektoré z nich sú v stave, ktorý ohrozuje zdravie a životné prostredie. Riešenie projektov v oblasti rozvoja infraštruktúry je zdĺhavý proces a je vo veľkej miere závislé na procesoch verejného obstarávania. Pri jednotlivých investičných akciách je potrebné najskôr obstarat' zhotoviteľa projektovej prípravy stavby a následne zhotoviteľa realizačných stavebných prác.

Objekty infraštruktúry pridelené do užívania OS SR sú v technickom stave zodpovedajúcom veku a užívaniu a vyžadujú údržbu, ktorá nie je vykonávaná v potrebnom rozsahu. Rozpočtové prostriedky vyčleňované pre opravu a údržbu objektov pokrývajú realizáciu cca 19,6 % predložených požiadaviek ročne. Realizácia väčšiny požiadaviek je odsúvaná na neurčito z dôvodu, že sú prioritne zabezpečované akcie súvisiace s nákupom novej leteckej a pozemnej techniky ako aj rozpracované investičné akcie z predchádzajúceho obdobia, a stav objektov prerastá do havarijného stavu. Obmedzenia v efektívnom užívaní objektov infraštruktúry pretrvávali najmä z dôvodu obmedzených finančných prostriedkov investovaných do rozvoja ako aj do údržby. Na základe potreby vybudovania Spoločného operačného veliteľstva v posádke Banská Bystrica a sprevádzkovanie objektu kasární Mokrad' v prospech síl pre špeciálne operácie zaradili OS SR uvedené investičné akcie až ako mimoriadne požiadavky v priebehu roka 2020 a budú realizované v nasledujúcom období.

Prioritnými CS 2017 pre SR sú schopnosť poskytovať ťažkú mechanizovanú brigádu od roku 2018 a nasaditeľný systém pasívneho rádiotechnického prieskumu (KRTP) od roku 2022. V prípade ťažkej mechanizovanej brigády nedostatky pretrvávajú predovšetkým v oblastiach efektívnej palebnej sily, ochrany posádok, mobility v teréne, bojovej podpory a bojového zabezpečenia. Technika aj personál pre deklarované jednotky musia byť z dôvodu nízkej personálnej naplnenosti a zlého stavu techniky doplňované vyčlenením z iných útvarov. Napriek tomu, že budovanie ťažkej mechanizovanej brigády je deklarované ako priorita, od posledného hodnotenia KoHO je dosiahnutý pokrok pri plnení tohto cieľa marginálny.

Súťaž na KRTP sa bude opakovať. To znamená, že SR nebude schopná spôsobilosť poskytovať od roku 2022, ako požaduje NATO. V tomto prípade ide v porovnaní s predošlým hodnoteným obdobím o negatívny vývoj. Väčšina nasaditeľných a nenasaditeľných komunikačno-informačných systémov OS SR nie je interoperabilná s NATO. Tento nedostatok pretrváva už niekoľko rokov.

Vo vzdušnej doméne SR plní väčšinu cieľov spôsobilostí, avšak s oneskorením a obmedzeniami. Vzdušné sily pokračovali v zavádzaní vrtuľníkov UH-60M do výzbroje.

Pokračuje sa v projekte zavádzania do výzbroje bojových lietadiel F-16 C/D Block 70, ktoré zvýšia plnenie požiadavky cieľov spôsobilostí na dve lietadlá rýchlej reakcie (QRA) na požadovanú úroveň.

V oblasti síl pre špeciálne operácie (SŠO) sa SR zaviazala kontinuálne vyčleňovať pre potreby NATO v kategórii síl vysokej pripravenosti účelové pozemné úlohové zoskupenie pre špeciálne operácie. Druhým záväzkom je príspevok personálom v prospech komponentného veliteľstva pre špeciálne operácie. Plnenie tohto cieľa bude zabezpečené účasťou SŠO na novom projekte budovania Regionálneho komponentného veliteľstva pre špeciálne operácie (ďalej R-SOCC) v Maďarsku. Navyše SŠO prispievajú do kvalitatívnych cieľov v gescii pozemných síl OS SR (ďalej PS OS SR).

OS SR v oblasti ženíjného zabezpečenia deklaruje príspevok v sile jednej čaty likvidácie výbušnín (EOD). Jednotka je spôsobilá na plnenie úloh s obmedzeniami vyplývajúcimi z chýbajúcej techniky so zodpovedajúcou balistickou ochranou a postupného zastarania materiálneho a technického vybavenia.

Dohody SR o strategickej preprave nespĺňajú požiadavky stanovené zo strany NATO. SR nedokáže naplniť mnohé zo svojich zdravotníckych cieľov spôsobilostí, predovšetkým z dôvodu nízkej naplnenosti zdravotníckeho personálu.

Kvalitatívne ciele Vojenskej polície „Nesmrtiace spôsobilosti“ a kvantitatívny cieľ – „rota VP do zoskupenia ťažkej mechanizovanej brigády“ sú plnené.

Kumulatívne stav plnenia CS 2017 v roku 2020 stagnoval.

Hlavný identifikovaný nedostatok ovplyvňujúci oblasť hodnotenia operačnej pripravenosti predstavuje nízka naplnenosť kľúčových funkcií, celková nízka naplnenosť personálu a materiálu na tabuľky počtov a vysoká poruchovosť techniky ako aj nedostatočné rozpracovanie postavenia a úloh spravodajských prvkov štábov OS SR.

Stav výzbroje

V súlade s pravidelným posudzovaním pripravenosti jednotiek a praktických skúseností z nasadenia OS SR počas riešenia dopadov pandémie ochorenia COVID-19 je možné konštatovať, že k najväčším nedostatkom v materiálnom zabezpečení patrí zastaraná technika, ako aj poľné ubytovacie prostriedky, prostriedky na dekontamináciu priestorov alebo zdravotnícke (laboratórne) prístroje a zariadenia. Z pohľadu plnenia mierových úloh je nevyhnutné pokračovať v obmene a doplnení prepravných a manipulačných kapacít, kde chýbajú najmä kontajnerové nakladače, prívesy na prevoz kontajnerov, valníkové automobily rôznej kategórie, osobné terénne vozidlá, zdravotnícke vozidlá, brigádne obväziská a rádiostanice. Zvýšenie spôsobilostí je nevyhnutné aj v oblasti prípravy stravy či už v poľných podmienkach alebo stálej dislokácii útvarov.

Plnenie úloh v čase vojny je limitované najmä používaním výzbroje vyrobenej v 2. polovici 20. storočia a obmedzenou schopnosťou hospodárstva SR zabezpečiť požiadavky OS SR v spojitosti so stratami výzbroje a techniky a spotreby materiálu počas bojovej činnosti. Starostlivosť a udržanie bojaschopnosti výzbroje a techniky pochádzajúcej z Ruskej federácie je z dôvodu nedostupných náhradných dielcov v súčasnosti prakticky neriešiteľným problémom. Ozbrojeným silám chýbajú najmä moderné zbraňové systémy, tanky, bojové obrnené vozidlá, ľahké taktické vozidlá, protitankové zbraňové komplety, či UAV (drony). Obnovu taktiek potrebujú protiletadlové zbraňové systémy, rádiolokačná výzbroj, senzory, ručné zbrane a ich príslušenstvo.

Z pohľadu použiteľnosti výzbroje, techniky a materiálu OS SR na plnenie úloh v mieri a v čase vojny je v súčasnosti väčšina techniky po dobe životnosti (20 rokov, u niektorých druhov techniky dokonca cca 35 rokov). Ide o techniku ženíjnu, spojovaciu, chemickú, zdravotnú a techniku elektronického boja. Po dobe životnosti je taktiež 78 % zabezpečovacej

a prepravnej logistickej techniky. Prostriedky logistickej podpory (stany, umyvárne, WC, práčky, poľné kuchyne...) sú v používaní už viac ako 50 rokov a ich stav nezodpovedá súčasným potrebám. V kategórii kľúčovej výzbroje a techniky v OS SR chýbajú predovšetkým obrnené vozidlá na podvozku 4x4 a 8x8, rádiolokačná technika, nosiče a nakladače kontajnerov, prepravníky ťažkej bojovej techniky (napr. podvalníky), mobilné dielenské prostriedky, elektrocentrály, úpravne vody, rádiová technika, technika, prístroje a prostriedky chemického, radiačného a biologického prieskumu a ochrany, prepravná technika na pitnú vodu, pohonné hmoty, poľné ubytovacie prostriedky a prepravno-skladovacie kontajnery, vozidlá na pásových a tankových podvozoch a ich modifikácie, ale aj špeciálna technika na kolesových podvozoch, najmä chemická, žienijná, spojovacia, proviantná technika a technika rádioelektronického boja.

Prevádzkyschopnosť leteckej techniky, rádiolokačnej techniky a techniky protivzdušnej obrany (PVO) je ovplyvňovaná vysokou poruchovosťou, ukončenou životnosťou techniky alebo jej komponentov. Neriešenie problémov v prechádzajúcom období s obstarávaním pyrotechnických prostriedkov pre systém katapultáže cvičných lietadiel L-39 spôsobilo prerušenie leteckého výcviku na tomto type lietadiel v období od februára do začiatku júna 2020. OS SR prevzali 9. júna 2020 od Leteckých opravovní Trenčín 2 ks L-39 po vykonaní generálnej opravy, čím nastalo podstatné zlepšenie počtu prevádzkyschopnej cvičnej leteckej techniky. Pyrotechnické prostriedky boli dodané v prvej polovici júla 2020. Taktiež došlo k zníženiu prevádzkyschopnosti vrtuľníkov UH-60M z dôvodu absencie systémového zabezpečenia logistickej podpory.

Stav zásob

Zásoby, v zmysle uznesenia vlády SR č. 435 z roku 2016 potrebné na 30 dní bojovej činnosti, nie sú vytvorené v požadovanom množstve a umožňujú plnenie úloh zaručovania obrany štátu len v obmedzenom rozsahu. Zásadný vplyv na výšku vytvorených zásob má nedostatočné vyčleňovanie finančných prostriedkov na ich vytváranie a udržiavanie, spojené s ich postupným spotrebovaním na bežnú prevádzku OS SR z dôvodu vykrývania výpadkov vo verejnom obstarávaní. Najväčšie nedostatky sú v zabezpečení zásob náhradných dielcov, balistickej a protichemickej ochrany jednotlivca, chemických látok, zdravotníckeho materiálu či munície leteckej a PVO techniky, ktorá má ukončenú životnosť. Zlepšenie stavu v oblasti zásob sa predpokladá stanovením záväzného ukazovateľa týkajúceho sa finančných zdrojov na vytváranie a udržiavanie zásob a jeho akceptovaním všetkými zainteresovanými zložkami ministerstva obrany a ozbrojených síl. V roku 2020 boli vyčlenené zdroje nad rámec schváleného Plán obstarávania zákaziek na rok 2020 na zvýšenie zásob OS SR naprieč celým spektrom zásobovacích tried (na základe uzatvorených zmlúv bol do OS SR dodaný materiál v celkovej hodnote 100 311 286,69 €; okrem toho bol do OS SR dodaný materiál prostredníctvom NSPA v celkovej hodnote 27 898 994,21 €).

Úroveň výcviku

Hlavná pozornosť vo výcvikovom roku 2020 bola zameraná na výcvik a prípravu ťažkej mechanizovanej brigády (tmb), mechanizovanej práporovej skupiny (mprsk), spôsobilostí deklarovaných na plnenie úloh nasaditeľných síl NATO (NRF/VJTF), ako aj na prípravu ďalších spôsobilostí vyplývajúcich z CS 2017. Ďalej bol položený dôraz na prípravu jednotky do posilnenej predsunutej prítomnosti v Pobaltí a na prípravu príspevkov do operácií medzinárodného krízového manažmentu (MKM). Taktiež bola pozornosť sústredená na prípravu a udržanie jednotiek na plnenie asistenčných úloh a úloh domáceho krízového manažmentu (DKM). Výcvik jednotiek v roku 2020 bol do značnej miery ovplyvnený pandemiou ochorenia COVID-19. Napriek tomu všetky prioritné aktivity okrem cvičenia Slovenský štít 2020 boli vykonané a splnené.

V rámci prípravy na operačné použitie bol výcvik zameraný na prípravu príspevkov na plnenie medzinárodných záväzkov na území SR a v zahraničí. Na prípravu týchto záväzkov bolo najdôležitejšou aktivitou *práporne taktické cvičenie* s vykonaním previerky bojovej pripravenosti deklarovanej jednotky do mprsk (CS2017) podľa metodiky *CREVAL*, s hodnotením jednotky *Mission Capable*. Príprava príspevku do *eFP* vyvrcholila v októbri 2020 certifikáciou vo VVP Kamenica nad Cirochou. Príprava jednotiek na plnenie tohto cieľa bola ovplyvnená zrušením cvičenia *Defender* v Nemecku. V súvislosti s plánovaným dodaním viacúčelových taktických lietadiel F-16 pokračoval v roku 2020 v USA výcvik pilotov vzdušných síl OS SR.

Vycvičenosť v OS SR v roku 2020 zaznamenala z dôvodu nákupu vybranej novej techniky mierne stúpajúci rast. Boli vytvorené nové kurzy a odborné vzdelávanie inštruktorov zaoberajúcich sa prípravou špecialistov. Vycvičenosť jednotiek je od roku 2019 nastavená na všetkých úrovniach velenia a riadenia OS SR na dvojročný výcvikový cyklus, čo v roku 2020 výrazne prispelo k zladeniu požiadaviek na zdroje pre zabezpečenie a organizáciu výcviku. Nedostatočné zdrojové krytie (dostupnosť vojenskej techniky a jej prevádzkyschopnosť, vojenský materiál a personál) stále limituje výcvik OS SR. Plnenie výcvikových úloh v roku 2020 bolo oproti predchádzajúcim rokom podstatne náročnejšie, pretože sa realizovalo v podmienkach obmedzujúcich plnohodnotný výkon z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19.

Operačná pripravenosť OS SR

V oblasti operačnej pripravenosti OS SR v roku 2020 bola snaha udržať nastavený trend opatrení na zmiernenie nepriaznivého stavu na prelome rokov 2019 – 2020. OS SR v medziročnom porovnaní koncom roka 2020 dosiahli skoro identickú úroveň operačnej pripravenosti ako na začiatku roka 2020. Určitá stagnácia trendu zlepšovania stavu úrovne operačnej pripravenosti OS SR bola spôsobená aj nasadením OS SR v boji s pandemiou ochorenia COVID-19 na území SR v priebehu celého roka 2020, v ktorého dôsledku musel byť obmedzený výcvik. Hlavné úsilie bolo v maximálnom možnom rozsahu smerované k plneniu im zverených úloh k eliminácii následkov hrozby šírenia nového koronavírusu. K monitorovaniu a identifikácii čo najreálnejšej úrovne operačnej pripravenosti OS SR by mala prispieť aj revidovaná smernica na hodnotenie operačnej pripravenosti OS SR (C) s účinnosťou od 1. 1. 2021.

Nepostačujúca úroveň operačnej pripravenosti OS SR je spôsobená dlhodobou pretrvávajúcimi deficitmi v oblasti modernizácie hlavných druhov výzbroje, bojovej techniky a komunikačno-informačných prostriedkov s dopadom na ich prevádzkyschopnosť a bojaschopnosť, čo v minulosti malo za následok znižovanie hodnotenia najmä v oblasti personálnej naplnenosti a materiálnej vybavenosti. Chýbajúci materiál a nízke percento koeficientu technickej pohotovosti ovplyvňovalo aj oblasť výcviku.

Jedným z negatívnych faktorov ovplyvňujúcich pripravenosť v oblasti personálu je nedoplnenosť na funkciách, kde je vyžadované špecifické vzdelanie alebo odborná spôsobilosť (elektrotechnické vzdelanie, vodičské oprávnenie atď.). Personálna naplnenosť v roku 2020 bola ovplyvnená aj pridelenými finančnými zdrojmi a prijatými protiepidemiologickými opatreniami v súvislosti s pandemiou ochorenia COVID-19 (obmedzená realizácia výberových konaní, kurzov).

Z vykonávaných analýz v rámci rozborov hlásení operačnej pripravenosti vyplýva, že dlhodobé problémy vo všetkých oblastiach nie je možné odstrániť v krátkom časovom horizonte. Efektívne dosiahnutie vyššej úrovne operačnej pripravenosti OS SR je stále podmienené najmä dlhodobou požadovaným zefektívnym systémom plánovania potrieb OS SR a následného verejného obstarávania, zabezpečením včasnej realizácie opráv VTaM, ako aj dlhodobým udržaním konkurencieschopnosti OS SR na trhu práce.

V hodnotenom období spĺňali parametre síl vysokej pripravenosti jednotky zaradené na plnenie úloh mprsk, 1. tím riadenia presunov, dopravná rota, multifunkčná rota RCHBO, chemické analytické laboratórium RCHBO, veliteľstvo RCHB laboratória, laboratórny odberový tím RCHB látok, laboratórny dekontaminačný tím, a jednotky zaradené do NRF/VJTF (2x tím HUMINT, tím riadenia presunov, čata CIMIC a pozemné úlohové zoskupenie pre špeciálne operácie). V roku 2021 sa zvýši počet jednotiek, ktoré spĺňajú parametre síl vysokej pripravenosti za predpokladu úspešnej certifikácie.

Oblasť žienijnej podpory, EOD a radiačnej, chemickej a biologickej ochrany (RCHBO) je poznačená nedostatkom personálu v jednotlivých jednotkách a na jednotlivých základných veliteľských funkciách s naplnenosťou na úrovni 60 %. Ďalším kritickým prvkom je technický stav materiálu a techniky za hranicou technickej životnosti (70 % je staršej ako 30 rokov). Tento stav má negatívny dopad aj na plnenie niektorých mnohonárodných záväzkov (napríklad projekt TISA, poskytovanie cvičiska s reálnymi toxickými látkami a pod.).

V roku 2020 spravodajské prvky štábov jednotlivých úrovní velenia OS SR plnili úlohy spravodajskej podpory plánovacích procesov. Pokračovala nejednoznačnosť vymedzenia kompetencií medzi VS a spravodajskými prvkami štábov na jednotlivých úrovniach velenia OS SR.

Personálna naplnenosť profesionálnych vojakov v OS SR na začiatku roka 2020 bola na úrovni 77,1 % z tabuľkových počtov 16 425 (k 1. 1. 2020), čo predstavovalo skutočný stav 12 660 profesionálnych vojakov a na konci roka 2020 bol skutočný stav 13 140 profesionálnych vojakov, čo predstavuje zvýšenie reálnej naplnenosti na 78,4 %. Uvedené počty profesionálnych vojakov sú bez PrV vyčlenených na plnenie úloh ministerstva obrany. Čo však negatívne vplýva na naplnenosť profesionálnych vojakov OS SR je limit MF SR (rozpočet verejnej správy na 1+2 roky), ktorý je vo výške 14 100 dlhodobo. Tento limit neumožňuje dosiahnutie požadovanej minimálnej 90 percentnej naplnenosti jednotiek OS SR plniacich Ciele spôsobilostí NATO.

K 31. 12. 2020 bola personálna naplnenosť Generálneho štábu OS SR na úrovni 87,2 %, personálna naplnenosť Pozemných síl OS SR bola na úrovni 74,1 %, Vzdušných síl OS SR na úrovni 76,6 % a Síla pre špeciálne operácie na úrovni 68,6 % miery naplnenosti. Ďalšie útvary a zariadenia OS SR v priamej podriadenosti Generálneho štábu OS SR mali k 31. 12. 2020 mieru naplnenosti personálom 83,6 %. Na konci roka 2020 pôsobilo 91 profesionálnych vojakov v Zastúpení OS SR v štruktúrach NATO a EÚ. Skutočný stav naplnenosti civilnými zamestnancami bol ku koncu roka 3 927, čo predstavuje naplnenosť 95,6 %.

Základná kvalifikácia vykonávania misií (BMQ) operačných pilotov nadzvukových lietadiel nebola dosiahnutá žiadnym pilotom. Úlohy pohotovostného systému NATINAMDS boli plnené 8 operačnými pilotmi s kvalifikáciou na úrovni základného leteckého výcviku (BAQ). Napriek uvedenému boli všetky operačné úlohy v rámci NATINAMDS deklaroványmi pilotmi MiG-29 splnené. Priemerný reálny nálet na operačného pilota NATINAMDS dosiahol v monitorovanom období 54:50 letových hodín (LH), čo je len 73,11 % národnej požiadavky na BMQ - 75 LH na pilota. Nedosiahnutie požadovanej úrovne vycvičenosti bolo spôsobená nízkou dostupnosťou lietadiel MiG-29 na plnenie operačných a výcvikových úloh a nedostatočných zdrojov na leteckú prevádzku v posledných rokoch. Na udržanie predpísaných spôsobilostí leteckého personálu bol využitý aj letový simulátor MiG-29 s celkovým náletom 248:30 LH ako doplnková forma výcviku, ktorá však nemôže nahradiť praktický výcvik na leteckej technike (služi predovšetkým na precvičovanie núdzových postupov). Pretrvávajúce nedostatky vo vycvičenosti operačných pilotov v posledných rokoch predstavujú zvýšené riziká v bezpečnosti letovej prevádzky.

V oblasti Leteckej pátracej a záchranej služby dosiahlo (LZPS) úroveň BMQ všetkých 6 predurčených posádok LPZS (úlohy boli plnené s vrtuľníkmi Mi-17 a UH-60M). Plnenie úloh

LPZS bolo sťažené nízkou priemernou dennou dostupnosťou leteckej techniky podieľajúcej sa na plnení úloh LPZS (Mi-17LPZS na úrovni 1,28 ks, Mi-17M na úrovni 0,75 ks a UH-60M na úrovni 4,87 ks).

V oblasti personálnej naplnenosti jednotiek dosahovalo k 1. 1. 2021 požadovanú úroveň podľa zaradenia do kategórií a tried pripravenosti 5,3 % jednotiek zaradených do síl vysokej pripravenosti. Plnenie čiastkových úloh v danej oblasti bolo negatívne ovplyvnené pandemickou situáciou v súvislosti s COVID-19. Prijaté legislatívne zmeny v roku 2020, v oblasti odmeňovania profesionálnych vojakov sa pozitívne prejavili vo zvýšenom záujme občanov o prijatie do štátnej služby profesionálnych vojakov.

Na základe vnútorného organizačného členenia pre čas vojny a vojnového stavu boli vydané dva doplnky do Plánu mobilizačného rozvinutia OS SR a nariadenie na spresnenie dokumentácie v roku 2020, na základe ktorých došlo ku spracovaniu a spresneniu dokumentácie a mobilizačných plánov v OS SR. Predložené vyhodnotenie mobilizačnej pripravenosti OS SR so stavom k 1. 1. 2020 poukázalo na pretrvávajúce problémy v nedoplnení výzbrojou, technikou, materiálom a zároveň poukázalo na nízku úroveň vycvičenosti vojakov v zálohe pre potreby OS SR.

Štruktúry generálneho štábu a ostatných prvkov velenia OS SR v čase vojny a vojnového stavu sú vytvorené a vytvárajú podmienky pre zabezpečenie efektívneho velenia v čase vojny a vojnového stavu. Naplnenosť týchto vojnových štruktúr je zabezpečená prostredníctvom systému dopĺňovania personálu buď premiestnením profesionálnych vojakov z iných útvarov podriadených prvkov velenia, z aktívnych záloh alebo z ostatných záloh OS SR (bývalí profesionálni vojaci).

OS SR pôsobili v roku 2020 celkovo v ôsmich operáciách a misiách medzinárodného krízového manažmentu pod vlajkou NATO, EÚ a OSN na dvoch kontinentoch. V týchto operáciách a misiách k 31. 12. 2020 celkom pôsobilo 447 profesionálnych vojakov (495 vojakov k 31. 12. 2019). OS SR značnou mierou prispeli k realizácii opatrení vlády SR na boj proti šíreniu ochorenia COVID-19. Priebežne bolo v tejto súvislosti v roku 2020 vyčlenených 1500 profesionálnych vojakov, pričom na vykonanie celoštátneho testovania bolo nasadených vyše 6000 vojakov.

Jedným zo zásadných problémov v oblasti interoperability sú zastarané nasaditeľné a nenasaditeľné komunikačno-informačné systémy OS SR. Tento nedostatok pretrváva už niekoľko rokov.

Spôsobilosti Vojenskej polície (VP) boli rozvíjané tak, aby i naďalej plnila úlohy policajných činností v rezorte MO SR v plnom rozsahu, ako aj operačné úlohy OS SR vyplývajúce zo zákona o OS SR a z medzinárodných záväzkov vrátane úloh boja proti terorizmu.

VP realizovala regionálnu obrannú spoluprácu prostredníctvom štábnej prípravy projektu mnohonárodného zoskupenia Vojenských polícií NATO Multinational Military Police Battalion (väčšina štábnych a výcvikových aktivít bola z dôvodu opatrení k zamedzeniu šírenia ochorenia COVID-19 zrušená), pričom pod záštitou Vojenskej polície SR bola koordinovaná právna pomoc Vojenskej polícii Gruzínska.

VP prostredníctvom svojho zastúpenia i naďalej plnila úlohy v štruktúrach a veliteľstvách NATO a zúčastňovala sa plnenia úloh v rámci posilnenej predsunutej prítomnosti (Lotyšská republika) a taktiež na operáciách a misiách medzinárodného krízového manažmentu spolu s OS SR.

VP v boji proti šíreniu ochorenia COVID-19 v spoločnosti podporovala silami a prostriedkami OS SR a Ministerstvo vnútra SR pri ich činnosti. Celkovo bolo nasadených 132 príslušníkov VP pre spoluprácu s Policajným zborom SR a 193-krát boli príslušníci VP nasadení na zabezpečenie dodržiavania karanténnych opatrení v zariadeniach MO SR (počas prvej vlny pandémie). Bolo vykonaných 23 doprovodov, 112 hliadok a taktiež bolo nasadených 65 príslušníkov ako veliteľov odborných miest pri plošnom testovaní obyvateľstva počas druhej vlny pandémie ochorenia COVID-19.

Zabezpečenie VP vojenskou technikou, výzbrojou a materiálom sa pohybovalo na úrovni 96 %. Hlavné druhy techniky a výzbroje boli plne funkčné, prebehla čiastočná obmena automobilovej techniky. Celková personálna naplnenosť k 31. 12. 2020 bola spolu s príslušníkmi, ktorí plnili úlohy mimo územia SR (11 PrV) 376 (97,4 %) z celkových tabuľkových počtov 386.

Výrazným obmedzením zostáva interoperabilita vo vzťahu k plneniu záväzkov v rámci regionálnej obrannej spolupráce (napr. projekt NATO MNMPBAT) a taktiež v rámci širšej spolupráce v rámci EÚ a NATO, kde v súčasnosti jedným z najpodstatnejších obmedzení z pohľadu interoperability je doposiaľ nevyriešená otázka spojovacích prostriedkov (KIS) s potrebným stupňom utajenia pre prácu v medzinárodnom prostredí.

Vojenské spravodajstvo (VS) plnilo úlohy podľa zákona Národnej rady č. 198/1994 Z. z. o Vojenskom spravodajstve v znení neskorších predpisov, ako aj ďalšie úlohy vyplývajúce mu z osobitných právnych predpisov. Pri podieľaní sa na spravodajskej ochrane SR VS v rozsahu svojej pôsobnosti získavalo, sústreďovalo a vyhodnocovalo informácie dôležité pre zabezpečovanie obrany a obranschopnosti SR. Relevantné informácie získané z činnosti VS boli odstupované subjektom oprávneným zo zákona a medzinárodných zmlúv.

VS v oblasti boja proti terorizmu v sledovanom období pokračovalo v monitorovaní rizikových komunít v SR. Pozornosť VS bola venovaná aj teroristickému útoku spáchanému 2. novembra 2020 vo Viedni. Vo vzťahu k možnej nepriamej podpore terorizmu bola činnosť VS zameraná aj na ďalšie bezpečnostné riziká, ktoré boli identifikované v spojení s týmito rizikovými radikálnymi komunitami.

V oblasti extrémizmu VS naďalej monitorovalo konanie jednotlivcov, resp. skupín s extrémistickým motívom na území SR vo vzťahu k rizikám, ktoré predstavujú pre rezort MO SR. Boli prijímané súbory opatrení, ktorých cieľom je včasná identifikácia jednotlivcov a skupín s potenciálom radikalizácie. Zvýšená pozornosť bola venovaná aktivitám polovojenských a militantne orientovaných zoskupení, ktoré sa dlhodobo snažia o vytvorenie alternatívy voči OS SR v oblasti poskytovania vojenského výcviku.

VS je v oblasti získavania, sústreďovania a vyhodnocovania informácií odvodených zo signálov v elektromagnetickom spektre operačne spôsobilé plniť základné úlohy spravodajskej činnosti v súlade so zameraním činnosti VS. V tomto smere VS štandardne poskytovalo spravodajskú podporu OS SR a vybraným zmluvným a oprávneným subjektom – najmä NATO a Ministerstvu vnútra SR.

VS disponuje modernou technológiou a špeciálnym softvérovým vybavením umožňujúcim plniť základné úlohy získavania, sústreďovania a vyhodnocovania informácií odvodených zo signálov v elektromagnetickom spektre. V hodnotenom období boli tieto technológie udržiavané na požadovanej úrovni operačnej pripravenosti a spôsobilé nasadenia na plnenie úloh v nepretržitej prevádzke. Spôsobilosti VS v tejto oblasti boli ďalej udržiavané stabilizáciou, dopĺňaním a výcvikom personálu.

Na úseku obrany štátu v kybernetickom priestore sa pokračovalo v budovaní a posilňovaní personálnych, materiálnych a kompetenčných spôsobilostí potrebných na plnohodnotné plnenie úloh. Medzi tie patrí vyhodnocovanie bezpečnosti informačných a komunikačných sietí MO SR prostredníctvom informácii získavaných vlastnou činnosťou a

taktiež výmenou informácií v rámci SR, ako aj a v rámci partnerských vzťahov so zahraničím. Bezpečnostný dohľad nad internými sieťami rezortu MO SR je realizovaný prostredníctvom komplexných riešení umožňujúcich monitoring a analýzu sieťových spojení, správu bezpečnostných udalostí a odhaľovanie cielených útokov voči infraštruktúre rezortu MO SR.

Za hodnotené obdobie bolo zaznamenaných niekoľko sofistikovaných kybernetických kampaní zameraných na vybraný vládny a súkromný sektor s cieľom exfiltrácie údajov, únikov citlivých informácií a snahy o neoprávnenú manipuláciu s informáciami.

7) Príprava a rozvoj podpory obrany štátu

Zabezpečenie využiteľnosti opatrení hospodárskej mobilizácie na podporu OS SR v čase vojny a vojnového stavu v roku 2020 stagnovalo hlavne v oblasti požiadaviek OS SR na náhradu spotreby, strát a opráv ich výzbroje a techniky.

Prostredníctvom hospodárskej mobilizácie bolo zabezpečené pre OS SR obmedzené množstvo tovarov a služieb. V rámci zabezpečovania týchto požiadaviek bolo identifikované, že súčasný systém je nepružný až nefunkčný. V zmysle uvedeného vyplynula nevyhnutnosť prehodnotiť tento systém zabezpečovania požiadaviek OS SR.

V štátnych hmotných rezervách boli udržiavané mobilizačné a hmotné rezervy podľa predkladaných požiadaviek OS SR, avšak nie v požadovanom rozsahu. V rámci zdravotníckych služieb boli na základe požiadaviek udržiavané stanovené počty lôžok pre OS SR v určených nemocničných zariadeniach. V rámci dopravných služieb boli odovzdané do používania nakladacie a vykladacie priestory na železničnej stanici Sása – Pliešovce, spracovaná projektová dokumentácia pre výstavbu nakladacích a vykladacích priestorov na železničnej stanici v Kamenici nad Cirochou. V rámci udržania použiteľnosti určenej železničnej siete bola vykonaná údržba a oprava niekoľkých železničných koľajových súprav pre nakladanie, prepravu a skladanie koľajnicových pásov. Celkovo v rámci Medzirezortného programu 06E - Podpora obrany štátu došlo k zníženiu pridelených finančných prostriedkov oproti roku 2019 z 4 538 975,95 eur na 3 880 991,00 eur, z ktorých bolo vyčerpaných 3 742 654,82 eur. Znižovanie alebo nepridelenie finančných prostriedkov na udržiavanie a rozvoj jednotlivých oblastí podpory obrany štátu má negatívny dopad na úroveň zabezpečenia požiadaviek OS SR, ktoré sú potrebné pre ich použitie v čase vojny alebo vojnového stavu a ovplyvňuje aj plnenie záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je SR viazaná, ako je poskytovanie HNS a zlepšenie vojenskej mobility na území SR.

Závažné nedostatky v poskytovaní HNS spočívajú v absencii národného riadiaceho a koordinačného prvku, nepostačujúcich rezortných kapacitách na pokrytie celého spektra požiadaviek v oblasti poskytovania HNS. Skúsenosti z aplikačnej praxe, uvedené v koncepcii HNS SR, schválenej vládou SR v októbri 2020, zároveň poukázali na potrebu ďalšej úpravy legislatívy v oblasti zabezpečovania HNS. Na základe požiadavky NATO bol aktualizovaný prehľad kapacít a spôsobilostí SR v oblasti infraštruktúry v elektronickom katalógu HNS (Katalóg spôsobilostí hostiteľskej krajiny), ktorého súčasťou je databáza hlavných cestných a železničných zásobovacích trás na území SR. Z dôvodu potreby vytvorenia komplexných systémových opatrení na poskytovanie HNS zo strany SR schválila vláda SR 21. októbra 2020 koncepciu poskytovania podpory zahraničným ozbrojeným silám prijatým na území SR.

Na podporu rozmiestňovania a udržiavania jednotiek pri riešení úloh krízového manažmentu bol zriadený projekt PESCO pod názvom *LogHubs* s cieľom zriadiť a spravovať sieť logistických centier v Európe. SR sa zaväzuje dosiahnuť plnú operačnú pripravenosť príspevku SR najneskôr do roku 2024. Projekt nadväzuje na aktivity EÚ zamerané na zlepšenie vojenskej mobility na úrovni EDA a PESCO.

Finančné prostriedky poskytnuté na úlohy výskumu a vývoja pre účely obrany štátu boli zabezpečené z medzirezortného podprogramu 06E0I-Výskum a vývoj na podporu obrany štátu. V roku 2020 sa realizovala podpora výskumu a vývoja na podporu obrany štátu dvomi spôsobmi:

1. Inštitucionálnou formou podpory výskumu a vývoja poskytnutou Akadémií ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika (ďalej len „AOS“) a Vojenskému technickému a skúšobnému ústavu Záhorie (ďalej len „VTSÚ“).

2. Účelovou formou podpory výskumu a vývoja prostredníctvom dotácií a to na základe verejnej výzvy na predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácie na projekty výskumu a vývoja na podporu obrany štátu „VÝZVA 1-2018“ a „VÝZVA 1-2019“.

Na 2. zasadnutí kolégia ministra obrany SR 17. februára 2020 boli schválené návrhy kontraktov medzi MO SR, AOS a VTSÚ na rok 2020 za účelom zabezpečenia úloh výskumu a vývoja na podporu obrany štátu. V rámci uvedených kontraktov sa podporilo riešenie dvanástich projektov výskumu a vývoja, šiestich štúdií uskutočniteľnosti a siedmich úloh zabezpečenia prevádzky infraštruktúry výskumu a vývoja.

K 31. decembru 2020 sa ukončilo päť projektov výskumu a vývoja, tri štúdie uskutočniteľnosti a dve úlohy zabezpečenia prevádzky infraštruktúry výskumu a vývoja, ku ktorým budú predložené záverečné správy v prvom polroku 2021 a budú uzatvorené v rámci záverečných oponentských konaní. Projekty výskumu a vývoja a štúdie uskutočniteľnosti, ktorých riešenie bolo ukončené, podporovali rozvoj spôsobilostí OS SR. Sú to projekty v oblastiach zvyšovania bojovej pohotovosti a spoľahlivosti vojenskej pozemnej a leteckej zabezpečovacej techniky, využitia multifunkčného radaru v pásme X pre bezpečnosť vojenských letísk, taktických rádiových sietí, zvyšovania kybernetickej bezpečnosti, zdokonaľovania simulácií výcvikového prostredia vo virtuálnej realite a štúdie v oblastiach zvýšenia efektívnosti v oblasti vzdelávania a rozvoja PrV, ošetrovania ťažkého terénneho vozidla Tatra 815, zabezpečovania protivzdušnej obrany pozemnými systémami protivzdušnej obrany GBADs (Ground-based Air Defence Systems), digitalizácie technickej dokumentácie a integrovaného systému ochrany muničných skladov.

Účelovou formou podpory výskumu a vývoja boli v roku 2020 finančné prostriedky poskytnuté na základe zmlúv o poskytnutie dotácie vo výške 258 904,65 eur. Riešenie piatich projektov pokračuje v roku 2021. Jeden projekt výskumu a vývoja bol ukončený v júni 2020.

Minister obrany SR 7. 1. 2020 schválil poskytnutie finančných prostriedkov na riešenie jedného projektu výskumu a vývoja na podporu obrany štátu, ktorý bol predložený k „Verejnej výzve na predkladanie žiadostí o poskytnutie dotácie na projekty výskumu a vývoja na podporu obrany štátu Výzva 1-2019“. Účelovou formou podpory výskumu a vývoja boli poskytnuté finančné prostriedky v roku 2020 vo výške 127 759 eur. Riešenie uvedeného projektu pokračuje v rokoch 2021 a 2022.

V roku 2020 bolo aktualizované zaradenie objektov obrannej infraštruktúry do kategórie objektov osobitnej dôležitosti alebo do kategórie ďalších dôležitých objektov na obranu štátu a spôsob ich ochrany a obrany pre rok 2021. OS SR v stanovenom rozsahu zabezpečujú ochranu a obranu predmetných objektov obrannej infraštruktúry, ktorých poškodenie, alebo zničenie môže obmedziť zabezpečenie obrany štátu, činnosť OS SR ako aj samotného chodu hospodárstva štátu.

Spoločný výcvik OS SR, Policajného zboru a Hasičského a záchranného zboru s toxickými chemickými látkami nebol v roku 2020 realizovaný z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19. To však neovplyvnilo výcvik pyrotechnikov v kurze vojskového pyrotechnika. V prospech Policajného zboru bolo vyškolených 9 vojskových pyrotechnikov. Zároveň prebehla v rámci odbornej prípravy spoločná príprava pyrotechnikov a EOD špecialistov OS

SR a PZ SR zameraná na odstraňovanie výbušných prostriedkov pri mimoriadnych situáciách a ako súčasť protiteroristických opatrení.

8) Podpora obranného priemyslu SR

V roku 2020 sa MO SR zameralo na komunikáciu so subjektmi obranného priemyslu, resp. ich podporu pri uchádzaní sa o účasť v projektoch/výzvach EDIDP, EDF. Medzi kľúčové priority patrilo zlepšenie podmienok na využitie výrobných, výskumných a vývojových kapacít slovenského obranného priemyslu nielen z hľadiska jeho zapojenia do procesu modernizácie OS SR, ale aj v kontexte podpory ich dlhodobu udržateľnej pozície v rámci transatlantickej obranno-priemyselnej základne s využitím nástrojov a iniciatív, ktoré NATO a EÚ v tomto smere ponúka. Za týmto účelom MO SR v spolupráci so Združením bezpečnostného a obranného priemyslu zorganizovalo „Stretnutie s priemyslom SR 2020“ pre zástupcov slovenského obranného priemyslu, na ktorom boli poskytnuté informácie o možnostiach spolupráce v rámci projektov vyzbrojovania OS SR ale aj medzinárodnými projektov NATO a EÚ. Celkovo sa tohto podujatia zúčastnili zástupcovia z vyše 50 spoločností.

Snaha o kvalitnejšiu spoluprácu s obranným priemyslom SR vyústila v roku 2020 do podpisu nových dohôd o dlhodobej spolupráci so Združením bezpečnostného a obranného priemyslu SR ako aj s občianskym združením AFCEA Slovakia.

Výsledkom spolupráce s priemyslom a vedeckými a vzdelávacími subjektmi je aj účasť troch slovenských subjektov v štyroch projektoch v rámci EDIDP. MO SR podporilo európske konzorciá so slovenskou účasťou formou podpisu dokumentu „Letter of Intent“ v decembri 2020. Jednalo sa o projekty „*European Precise Programmable Guided Munition (EPPGM)*“ (účasť *Konštrukta Defence, a.s.*), „*The Future Indirect Fires European Solutions*“ (účasť *MSM Group, s.r.o.*), „*European Common Long Range indirect fire Support System E-COLORSS*“ (účasť *Konštrukta Defence, a.s.*) a „*Ochrana proti kozmickému odpadu a bezpečnosti satelitov proti kolíziám*“ (konzorcium koordinuje *Univerzita Komenského, Fakulta matematiky, fyziky a informatiky (UK FMFI)*).

Významné možnosti medzinárodnej spolupráce ponúkala agentúra NSPA, ktorá poskytuje integrované riešenia pre zabezpečovanie celého životného cyklu techniky a poskytovania služieb pre zákazníkov NATO. Proaktívnym prístupom MO SR sa podarilo zabezpečiť nárast počtu slovenských spoločností, ktoré sú v súčasnosti úspešne registrované ako dodávatelia tovarov a služieb pre týchto zákazníkov. Ide nielen o zbrojárske spoločnosti, ale napríklad v súvislosti s riešením pandémie ochorenia COVID-19 aj o zdravotnícke spoločnosti spôsobilé dodávať osobné ochranné prostriedky ako aj špičkovú zdravotnícku techniku. V rámci podielu obchodovania s agentúrou NSPA došlo v roku 2020 k nárastu počtu objednávok pre náš obranný priemysel o 50 % voči predchádzajúcemu roku v celkovom finančnom objeme 12,6 mil. eur. Slovenský obranný priemysel zabezpečoval pre NSPA najmä dodávky munície a špeciálnej výstroje a výbavy pre jednotky NATO.

9) Príprava obyvateľstva na obranu štátu

Plnenie úloh súvisiacich s prípravou obyvateľstva na obranu štátu bolo v roku 2020 výrazne ovplyvnené bezpečnostnou situáciou v dôsledku globálnej pandémie ochorenia COVID-19. Niektoré sa práve z tohto dôvodu uskutočňovali v obmedzenej miere alebo boli úplne zrušené.

MO SR pravidelne a systematicky prostredníctvom svojich mediálnych výstupov v požadovanom čase, rozsahu a kvalite prinášalo informácie, čím plnilo základný cieľ – informovanie obyvateľstva a vzbudzovanie jeho záujmu o problematiku obrany štátu vrátane profesionálnej služby v OS SR, projektov aktívnych záloh a dobrovoľnej vojenskej prípravy,

diania v rezorte MO SR, zapojenia profesionálnych vojakov v domácom a medzinárodnom krízovom manažmente, otázok modernizácie, zlepšovania podmienok, infraštruktúry, členstva v EÚ a NATO a ďalších oblastí, ktoré sú nevyhnutné pre pochopenie činnosti MO SR ako celku.

V roku 2020 tiež pokračovala spolupráca s mimovládnyimi neziskovými organizáciami vrátane občianskych združení. Formou dotácií MO SR podporilo 14 projektov v celkovej sume 99 580 eur. Väčšina realizovaných projektov bola zameraná na: výchovu občanov SR k vlastenectvu, na obranu štátu, vzdelávacie aktivity, branno-športové podujatia, vojenskú históriu a rozvoj vojenských tradícií. Vedenie MO SR považuje prácu mimovládneho sektora a akademickej obce za prínosnú a má mimoriadny záujem o ich odborné výstupy a expertízy na podporu informovanosti verejnosti o prioritách rezortu MO SR. Z tohto dôvodu pre rok 2021 navýšil rezort finančné prostriedky na túto dotačnú schému na 320 000 eur.

Na zvyšovanie úrovne pripravenosti vojakov v zálohe na výkon mimoriadnej služby boli v roku 2020 vykonané pravidelné cvičenia v prápore radiačnej, chemickej a biologickej ochrany Rožňava, ženijnom prápore Sereď, 21. mechanizovanom prápore Trebišov. Cvičení sa celkovo zúčastnilo 78 vojakov v zálohe zaradených do aktívnych záloh z celkového počtu 107. Z dôvodu vyhlásenia núdzového stavu a plnenia opatrení proti šíreniu pandémie nebolo vykonané cvičenie útvaru Vojenskej polície Trenčín.

V roku 2020 prejavilo záujem o zaradenie do aktívnych záloh 58 vojakov v zálohe. Z tohto počtu vyhovelo podmienkam zaradenia 34 žiadateľov, ale iba 32 uzavrelo dohodu o zaradení. K 1. januáru 2021 je celkom uzavretých 133 dohôd o zaradení do aktívnych záloh. Vojaci v zálohe sú zaradení v ženijnom prápore Sereď, v prápore radiačnej, chemickej a biologickej ochrany Rožňava, 21. mechanizovanom prápore Trebišov, 5. pluku špeciálneho určenia Žilina a vo Vojenskej polícii Trenčín. Celkový plánovaný cieľ 329 vojakov zaradených do aktívnych záloh k 1. 1. 2021 nebol dosiahnutý. Aj napriek prijímaným opatreniam sa zatiaľ nedarí zvýšiť záujem občanov o zaradenie do aktívnych záloh. Dobrovoľná vojenská príprava nebola v roku 2020 realizovaná, a preto k danému projektu nebola spustená ani mediálna kampaň.

10) Závery

Základným a najdôležitejším zistením KoHO2020 je fakt, že dlhodobé zdrojové poddimenzovanie rezortu pretrvávajúce do roku 2019 zásadným a negatívnym spôsobom ovplyvňuje požadované spôsobilosti OS SR nevyhnutné pre naplnenie ich hlavného poslania a tým je zabezpečenie obrany štátu. Zároveň má táto skutočnosť zásadný vplyv aj na realizáciu hlavných záväzkov SR voči NATO a vplyv na postupné zvyšovanie úrovne operačnej pripravenosti OS SR.

Bol aktualizovaný strategický rámec obrany prijatím novej Obrannej stratégie SR. Pokračovalo sa v zvyšovaní obranných výdavkov, pričom sa SR tesne priblížila k dosiahnutiu 2 % HDP na obranu.

Udržala sa kontinuita plnenia spojeneckých a ostatných medzinárodných záväzkov SR v oblasti účasti OS SR vo vojenských operáciách a misiách pod vedením medzinárodných organizácií a vysielania OS SR na vojenské cvičenia mimo územia SR. Pandémia ochorenia COVID-19 potvrdila nenahraditeľnú úlohu OS SR v oblasti domáceho krízového manažmentu.

Hlavné nedostatky pretrvávajú v oblasti modernizácie OS SR, kde je väčšina hlavných druhov zbraní a bojovej techniky zastaraná, viaceré s výrazným prekročením svojho technického života, chýbajú zásoby a pretrvávajú nedostatky v personálnej naplnenosti OS SR.

11) Odporúčania

- 1) Postupne implementovať schválenú Obrannú stratégiu SR.
- 2) V závislosti na zdrojoch pokračovať v modernizácii OS SR, ich dopĺňovaní personálom, v tvorbe zásob, rozvoji infraštruktúry. Nastaviť nový systém plánovania a tvorby zásob vrátane prioritizácie a štrukturalizácie zásob pre dosiahnutie najvyššieho potenciálu požadovaných zásob v zmysle uplatnenia princípu hodnoty za peniaze.
- 3) OS SR v spolupráci s VS posúdiť postavenie a úlohy spravodajských prvkov štábov na jednotlivých úrovniach velenia OS SR a na základe prijatých záverov pripraviť prípadné opatrenia s cieľom jasne zadefinovať kompetencie v oblasti spravodajského zabezpečenia medzi VS a OS SR. .
- 4) Skvalitniť a zefektívniť procesy obranného plánovania s cieľom:
 - a) zlepšiť implementáciu požiadaviek v oblasti rozvoja spôsobilosti vyplývajúcich z CS NATO a CDP EÚ do národných a rezortných plánovacích dokumentov,
 - b) zlepšiť vzájomnú previazanosť všetkých fáz obranného plánovania
- 5) V podmienkach MO SR schváliť *Stratégiu kybernetickej obrany SR*, ktorá jasne zadefinuje ciele SR na úseku kybernetickej obrany a vedenia kybernetických operácií na politicko-strategickom stupni.
- 6) Pokračovať v plnení úloh vyplývajúcich z uznesenia vlády SR č. 45 z 24. januára 2018 a zo záverov schválenej *Koncepcie mobilizácie ozbrojených síl SR*.
- 7) Na úseku obrany štátu pokračovať v implementácii legislatívnych zmien vyplývajúcich zo zákona č. 306/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 319/2002 Z. z. o obrane Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, do praxe.
- 8) Spracovať *Koncepciu prípravy občanov podliehajúcich brannej povinnosti na obranu štátu a plnenia úloh ozbrojených síl*.
- 9) Pre zlepšenie stavu v oblasti rozvoja infraštruktúry a v oblasti rutínnej štandardnej údržby zvýšiť a zefektívniť objem vynakladaných finančných prostriedkov s cieľom dosiahnuť požadovaný rozvoj infraštruktúry a zabezpečiť vyhovujúci stav nehnuteľného majetku v užívaní OS SR tak, aby nedochádzalo k znižovaniu úrovne infraštruktúry.
- 10) V súčinnosti s účastníkmi medzirezortného programu 06E zvyšovať úroveň zabezpečenia podpory obrany štátu, jej finančného zabezpečenia a kvalitu hodnotenia plnenia podprogramov medzirezortného programu 06E. Zvýšenie úrovne zabezpečenia plánovania podpory obrany štátu zabezpečiť prostredníctvom pripravovanej Smernice o plánovaní obrany štátu.
- 11) Komunikáciu s verejnosťou o bezpečnosti, obrane a ochrane štátu sústrediť na budovanie branného povedomia občanov. Zároveň zdôrazňovať kvalitu OS SR, ako jedného z garantov bezpečnosti v rámci SR a jednu z najdôveryhodnejších inštitúcií. Dôraz klásť aj na opodstatnenie aktívneho členstva SR v EÚ a NATO a pôsobenie OS SR v rámci medzinárodného krízového manažmentu.
- 12) Naďalej pokračovať v rozvíjaní spolupráce s občianskymi združeniami a neziskovými organizáciami s cieľom podnietenia záujmu občanov o prípravu na obranu štátu.